

ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Філіпішина Лілія Михайлівна, к. е. н., доцент кафедри економіки та організації виробництва, ППІ НУК імені адмірала Макарова, м. Первомайськ, ontariofilpi@ukr.net, +380974705202

Liliia Filipishina, Ph. D, Associate Professor, PPI of the National University of Shipbuilding named after Admiral Makarov Research Institute of Intellectual Property

L. Filipishina. The Evolution of Conceptual Approaches to Forming the Strategy of Stable Economic Development of Industrial Enterprises.

The formation of the concept of stable development has turned out to be the logical consequence of the greening of science and economics typical for late 1960s – early 1970s. It has passed a long evolutionary way which can be divided into three stages: origin, formation of theoretical bases and the stage of the concept systematization. Disclosure of the essence of each stage gives a comprehensive idea of its development patterns. The gradual transition of the concept from the macrolevel of problem formation to the microlevel is noted. The tendency of business involvement in solving global problems has been revealed. Regional problems of stable development and participation of industrial enterprises in its maintenance become the subject of discussion even more often. The carried-out analysis of the evolution of the concept of stable development has shown that at present this concept is implemented in the form of four main approaches: ecological-systemic, cluster, triune and that of business stable development. The analysis of publications of foreign and domestic authors of definitions of the concept “stable development” has allowed identifying priority directions. It is defined that the stable development of an industrial enterprise is determined by a system of factors directed to improving the quality of people’s life with preservation of the environment. As far as the economic aspect is concerned, the factor of stable interrelations with market contractors is getting the leading part in stable development. It can be achieved by applying innovative technologies. There is a suggestion of using the index allowing assessing the number and effectiveness of innovative processes at an industrial enterprise as one of the indicators of its stable development.

Філіпішина Л. М. Еволюція концептуальних підходів до формування стратегії сталого економічного розвитку промислових підприємств.

Формування концепції сталого розвитку стало логічним наслідком процесу екологізації науки і економіки, характерного для кінця шістдесятих - початку сімдесятих років. Вона пройшла тривалий еволюційний шлях, який може бути розділений на три етапи: зародження, формування теоретичних основ і етап систематизації концепції. Розкриття сутності кожного етапу дає всебічне уявлення про закономірності його розвитку. Відзначається поступовий перехід концепції з макrorівня формування проблем на мікрорівень, виявлена тенденція до залучення бізнесу до вирішення загальносвітових проблем. Предметом обговорення все частіше стають регіональні проблеми стійкого розвитку, і участь промислових підприємств в його підтримці. Проведений аналіз еволюції концепції сталого розвитку показав, що в даний час дана концепція реалізується у формі чотирьох основних підходів: еколого-системний, кластерний, триєдиний і стійкого розвитку бізнесу. Аналіз публікацій зарубіжних і вітчизняних авторів дефініцій поняття "сталий розвиток" дозволив виділити пріоритетні напрямки. Визначено, що сталий розвиток промислового підприємства визначається системою факторів, які спрямовані на підвищення якості життя людей з збереженням навколишнього середовища. В економічному аспекті провідну роль сталого розвитку набуває фактор стабільних взаємозв'язків з ринковими контрагентами. Цього можна досягти за рахунок використання інноваційних технологій. Запропоновано в якості одного з індикаторів стійкого розвитку промислового підприємства використовувати показник, який дозволяє оцінити кількість і ефективність інноваційних процесів, що відбуваються на підприємстві.

Филипишина Л. М. Эволюция концептуальных подходов к формированию стратегии устойчивого экономического развития промышленных предприятий.

Формирование концепции устойчивого развития стало логическим следствием процесса экологизации науки и экономики, характерного для конца шестидесятых - начала семидесятых годов.

Она прошла длительный эволюционный путь, который может быть разделен на три этапа: зарождение, формирование теоретических основ и этап систематизации концепции. Раскрытие сущности каждого этапа дает всестороннее представление о закономерностях его развития. Отмечается постепенный переход концепции с макроуровня формирования проблем на микроуровень, выявлена тенденция к вовлечению бизнеса в решение общемировых проблем. Предметом обсуждения все чаще становятся региональные проблемы устойчивого развития, и участие промышленных предприятий в его поддержании. Проведенный анализ эволюции концепции устойчивого развития показал, что в настоящее время данная концепция реализуется в форме четырех основных подходов: эколого-системный, кластерный, триединый и устойчивого развития бизнеса. Анализ публикаций зарубежных и отечественных авторов дефиниций понятия "устойчивое развитие" позволил выделить приоритетные направления. Определено, что устойчивое развитие промышленного предприятия определяется системой факторов, которые направлены на повышение качества жизни людей с сохранением окружающей среды. В экономическом аспекте ведущую роль устойчивого развития приобретает фактор стабильных взаимосвязей с рыночными контрагентами. Этого можно достичь за счет использования инновационных технологий. Предложено в качестве одного из индикаторов устойчивого развития промышленного предприятия использовать показатель, который позволяет оценить количество и эффективность инновационных процессов, происходящих на предприятии.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку економіки та бізнесу потребує нових підходів щодо комплексного усвідомлення ефективності поєднання інтересів господарюючих суб'єктів та суспільства в контексті раціоналізації бізнес – процесів, спираючись на обмеженість ресурсів та необхідності встановлення взаємодії економічної системи, суспільних інтересів та екологічної безпеки. На сьогодні в контексті цих процесів актуальною стає концепція сталого розвитку промислових підприємств. Важливими для економічної науки є головні засади цієї концепції з точки зору важливості поєднання сучасної глобалізації економіки та необхідності урахування інтересів та можливостей кожного члену суспільства. На сьогодні основу української економіки складає промисловість і тому дуже актуальним є дослідження еволюції концептуальних підходів стратегії сталого розвитку промислових підприємств. Було зазначено, що підприємство є частиною економічної системи, збалансована діяльність якої покликана послідовно забезпечувати сталий розвиток системи більш глобальних систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основи сучасних уявлень про сталий розвиток промислового підприємства та розгляд принципів, на яких він базується закладено у працях всесвітньо відомих зарубіжних вчених: А. Печчеї, Л. Медоуз, М. Месарович і Е. Пестель, Й. Шумперт, Дж. Форрестер, А. Аткинсон, А. Вебер та їх послідовників. Значний внесок у розвиток наукової думки в сфері розробки й вдосконалення теоретичних засад, методологічних і прикладних аспектів формування сталого розвитку зробили такі вчені, як З. В. Герасимчук, Б. М. Данилишин, С. І. Дорогунцов, В. Я. Коваль, О. І. Котикова, Дж. М. Майєр, В. С. Міщенко, О. Ф. Новікова, О. С. Новоторов, В. Трегобчук, І. В. Шевченко. Вони акцентують увагу на тому, що сталий розвиток є однією з найважливіших вимог здійснення зростаючої траєкторії будь - якої системи, у тому числі й промислового підприємства. Таким чином виникає потреба у дослідженні етапів розвитку концепції сталого розвитку, надання їх сутності та визначені поняття "сталий розвиток промислового підприємства".

Мета статті дослідити різні погляди на етапи, їх сутність та еволюцію поняття сталого розвитку промислового підприємства.

Викладення основного матеріалу. Формування концепції сталого розвитку стало логічним наслідком процесу екологізації науки і економіки, характерного для кінця шістдесятих - початку сімдесятих років. Загострення екологічних проблем внаслідок інтенсивного розвитку промислового виробництва, вивело питання про формування концепції сталого розвитку на новий рівень. В результаті, як природна реакція на нестримне споживання, виникла ідея неминучого глобального кризи: перенаселення, перевиробництва, екологічної катастрофи.

Однією з перших спроб наукового осмислення природи глобальної кризи була зроблена в 1968 році так званим «Римським клубом» (неурядовою організацією, сформованою групою впливових підприємців, економістів, відомих вчених і політичних діячів 47 [1, с. 121]), основною метою якого була розробка методик аналізу глобальної кризи з метою досягнення глобальної рівноваги.

Концепція сталого розвитку в даний час визнана всіма країнами, що входять в ООН, в якості одного з пріоритетів людства, перехід до якого має відбуватися на національному та глобальному рівнях. Ряд теоретиків і прихильників сталого розвитку вважають його найперспективнішою ідеологією 21 століття і навіть усього третього тисячоліття, яка, з поглибленням наукової обґрунтованості, витіснить усі наявні світоглядні ідеології, як такі, що є фрагментарними, неспроможними забезпечити збалансований розвиток цивілізації [2].

Концепція сталого розвитку пройшла тривалий еволюційний шлях, який, на наш погляд, може бути розділений на три етапи: зародження, формування теоретичних основ і етап систематизації концепції (табл.1).

Таблиця 1.

Етапи еволюції концепції сталого розвитку

Роки	Модель/Автор	Сутність
I етап – зародження		
«Діяльність, яка спрямована на розвиток зі збереженням навколишнього середовища» (1968-1983)		
1968	«Римський клуб», Ауреліо Печчеї	Одна з перших спроб наукового осмислення природи глобальної кризи була зроблена в 1968 році «Римським клубом». «Римський клуб» (неурядова організація, сформована групою впливових підприємців, економістів, відомих вчених і політичних діячів), основною метою якого була розробка методик аналізу глобальної кризи з метою досягнення глобальної рівноваги.
1970	«Мир-1» і «Мир-2», Дж. Форрестер	Наукове обґрунтування концепції. В липні 1970 року Дж. Форрестер розробив модель сталого розвитку «Мир -1», складалася з сорока нелінійних рівнянь, що описують взаємозалежність вибраних змінних. Далі була трансформована в модель «Мир-2».
1972	«Мир-3», Л. Медоуз	Скоригована модель довгострокового періоду розвитку з 1970 до 2100 роки «Мир-3», результати дослідження були опубліковані в формі «Межі зростання».
1972	Стокгольмська конференція	Мета конференції - інтеграція Уряду і бізнесу, що свідчило про перехід концепції СР на мезорівень. Видан звід «м'яких законів» міжнародної діяльності і випущена декларація, в якій вперше проблеми сталого розвитку були представлені і проаналізовані системно, проведено аналіз причин глобальної кризи і сформульовані принципи СР, згідно з якими «економічний і соціальний розвиток має вирішальне значення».
1974	«Людство на роздоріжжі», М. Месарович і Е. Пестель	Створена друга світова модель Римського клубу «Людство на роздоріжжі». Замість теорії «нульового зростання» була запропонована теорія «органічного росту» - узгодженого розвитку різних частин глобальної системи, коли одна підсистема не може змінюватися на шкоду іншій, і прогрес в одній з них можливий тільки за умови прогресивних процесів в інших.
Результати I етапу		Сформульовані основні ідеї концепції, обґрунтовано актуальність системної кризи СР, розпочато розширення концепції на регіональний і мезо-рівень (областей, міст, країв). Визнано, що в процесі формування СР важливе значення мають соціальна та економічна складові. Розгляд СР став більш широким: включені питання, пов'язані з рівнем життя і економічним розвитком.
II етап «Формування теоретичних основ» (1983-1993)		
1983	Комісія Брундтланд	У 1983 р. з ініціативи ООН була створена Міжнародна комісія з навколишнього середовища і розвитку (МКНСР).
1987	«Наше спільне майбутнє»	Сформульовано визначення сталого розвитку, що стало хрестоматійним, згідно з яким «Сталий розвиток - це такий розвиток, який задовольняє потреби теперішнього часу, але не ставить під загрозу можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби».

1987	Триєдина концепція сталого розвитку	В результаті роботи «Римського клубу» виникло трактування СР, яке часто називають «триєдиною концепцією сталого розвитку» (triune concept of sustainable development; eco-socio-economic development), підкреслюючи взаємозалежність трьох основних аспектів сталого розвитку: екологічного, соціального і економічного. Як правило, сталий розвиток стає досяжним лише при формуванні стійкості кожної з трьох перерахованих складових.
1992	Конференція в Ріо-де-Жанейро	Визнання світовою спільнотою концепції сталого розвитку та закріплення її принципів, зокрема в Декларації Конференції ООН із захисту навколишнього середовища і сталого розвитку.
1992	Порядок денний на XXI століття	Сформульовано чотири основні аспекти сталого розвитку: вирішення соціально-економічних проблем (міжнародне співробітництво, боротьба зі надспоживанням), управління ресурсами, роль соціуму і механізм сталого розвитку.
Результати II етапу		Визначено триєдиний підхід до СР. Екологічна, соціальна і економічна складові стали аналізуватися комплексно, як взаємодоповнюючі поняття. Сталий розвиток перестало розглядатися виключно з позиції стійкості навколишнього середовища, збереження невідтворюваних ресурсної бази і мінімізації забруднень.
III етап «Систематизація концепції» з 1993 по т. ч.		
1993	Комісія зі сталого розвитку	Конференція ООН з проблем прав людини (Відень 25 липня 1993 року). Прийняття Віденської декларації та Програми дій, яка спрямувала зусилля на вирішення глобального завдання заохочення і захисту всіх прав людини і основних свобод для забезпечення повного і загального здійснення цих прав, будучи сповнена рішучості зробити нові кроки у здійсненні зобов'язань міжнародного співтовариства для досягнення істотного прогресу в діяльності в області прав людини на основі більш активних і послідовних зусиль у рамках міжнародного співробітництва солідарності.
1994-1997	Конференції ООН, на яких прийнято основні програми сталого розвитку	Конференція ООН з народонаселення і розвитку (Каїр, вересень 1994 року).
		Конференція по соціальному розвитку (Копенгаген, 6-12 березня 1995 року).
		«Берлінський мандат» (квітень 1995 року) - поклав початок протидії викидам вуглекислого газу в атмосферу, яке завершилося прийняттям Кіотського протоколу в 1997 році.
1999	Глобальний договір	На Всесвітньому економічному форумі в Давосі був представлений «Глобальний договір», до якого приєдналися три тисячі компаній. Створено можливості практичної інтеграції принципів СР в бізнес, фактичне розширення концепції СР на мікрорівень.
2002	Йоханнесбурзький план	Десятирічна програма заходів, в основі якої лежить концепція СР, а головною її опорою є партнерства, неурядові організації та бізнес-спільноти.
2005	Концепція соціальної відповідальності	Концепція прийнята в Європі. Заохочує бізнес враховувати інтереси суспільства, беручи на себе відповідальність за вплив діяльності компанії на споживачів, стейкхолдерів, працівників, громади та навколишнє середовище в усіх аспектах своєї діяльності.
2012	РІО + 20	«Зелена економіка в контексті сталого розвитку та ліквідації бідності» і «Інституційні рамки сталого розвитку».
Результати III етапу		Відбувається систематизація концепції. Формується стратегія сталого розвитку бізнес-організації.

Джерело: структуровано автором на основі [1;2;3;5;6].

Формування концепції сталого розвитку стало логічним наслідком процесу екологізації науки і економіки, характерного для кінця шістдесятих - початку сімдесятих років. Вона пройшла тривалий еволюційний шлях, який може бути розділений на три етапи: зародження, формування теоретичних основ і етап систематизації концепції. Розкриття сутності кожного етапу дає всебічне уявлення про закономірності його розвитку.

В даний час представляється можливим виділити чотири підходи до розгляду сталого розвитку: еколого-системний, кластерний, триєдиний і сталого розвитку бізнес-організації [4, с. 55-58; 6; 7]. Особливостями еколого-системного підходу є

антропоцентризм, а також протиставлення екологічної стійкості соціальної та економічної сфер СР. Кластерний підхід отримав значний розвиток як інструмент формування СР на регіональному рівні, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств і рівня життя місцевої громади. Триєдиний (комплексний) підхід до забезпечення СР сформувався в результаті об'єднання трьох основних точок зору - економічної, соціальної та екологічної. Виділяють два триєдиних підходу до сталого розвитку: слабкий і сильний. Слабкий підхід зосереджений на зростанні добробуту населення і людського капіталу, сильний - на рівність між поколіннями [3]. Триєдиний підхід сталого розвитку виступає як стратегія, пріоритетно спрямована на підтримку поточного рівня добробуту, що перешкоджає його поліпшення ціною відстрочених наслідків і проблем, і, в разі такої можливості, орієнтована на поліпшення рівня добробуту посередством довгострокових інвестицій в економічну, соціальну або екологічну сфери відповідальності. В результаті цього в даний час концепція сталого розвитку охоплює собою ряд актуальних соціальних, екологічних і економічних проблем, серед яких: нерівність, соціальна несправедливість, світова бідність, безробіття, інфляція, енергетичні кризи, дефіцит економічних ресурсів, протекціонізм, корупція, бюрократизм і багато інших [1, с. 119- 120].

Отже, для подальшого дослідження еволюції сталого розвитку, необхідно більш детально розглянути сталий розвиток бізнес-організації. Враховуючи значний вклад діяльності промислових підприємств в формування економіки країни проаналізуємо цей підхід з позиції даних підприємств.

Для досягнення мети, спочатку проаналізуємо наявні дефініції поняття “сталий розвиток”. Було досліджено 44 трактування зарубіжних та вітчизняних авторів цього поняття. Для виявлення основних тенденцій подальшого розвитку аналіз було здійснено за напрямками, які найбільш суттєво відображають сучасні потреби взаємодії суспільства та промислових підприємств (табл. 2).

Таблиця 2

Дефініції поняття “сталий розвиток”

Автори	Поняття	Вектор				
		розвиток	зміни	навколишнє середовище	рівновага	умови життєдіяльності людей
Буркинський Б. В., Степанов В. Н., Харичков С. К.	здатність еколого-економічної системи втримувати зміни, спричинені зовнішніми та внутрішніми впливами в економічних та екологічних підсистемах, а також здатність збереження визначеної динамічної рівноваги		+		+	
Герасимчук З. В.	це процес забезпечення функціонування територіальної системи із заданими параметрами в певних умовах, протягом необхідного проміжку часу, що веде до гармонізації факторів виробництва та підвищення якості життя сучасних і наступних поколінь за умови збереження і поетапного відтворення цілісності навколишнього середовища	+		+		+
Данилишин Б. М., Шостак Л. Б.	це такі відносини в суспільному виробництві, завдяки яким досягаються оптимальні пропорції нормалізації якісного стану середовища, економічного зростання і зростання духовних і матеріальних потреб людей	+		+	+	+
Інститут світових ресурсів	розвиток, при якому природні ресурси, людство і фінанси управляються і використовуються таким чином, щоби збільшити багатство і благоустрій людей без погіршення умов їх життєдіяльності у майбутньому			+	+	+

Котикова О. І.	це модель функціонування системи із обмеженими параметрами, що забезпечує збалансовану динамічну рівновагу між компонентами інтегрованої екосистеми протягом визначеного проміжку часу		+		+	
Кретінін В.	сукупність соціально-економічних, політичних та інших взаємопов'язаних процесів, що дозволяють послідовно збільшувати потенціал регіону для задоволення зростаючих потреб громадян, які проживають на його території	+				+
Трегобчук В.	це економічне зростання, за якого ефективно розв'язуються найважливіші проблеми життєзабезпечення суспільства без виснаження, деградації та забруднення довкілля	+		+		+
Шевченко І. В., Литвинський К. О.	Керований процес коеволюційного розвитку природи та суспільства, мета якого забезпечити здорове, продуктивне життя в гармонії з природою нинішнім та майбутнім поколінням на основі збалансованого розвитку економічних систем, з урахуванням охорони культурної та природної спадщини	+		+		+
Сизоненко О. О.	розвиток, при якому поліпшення економічних показників не погіршує екологічних показників і навпаки, що забезпечує збалансованість досягнення еколого-економічних цілей (базис) та гарантує соціальну гармонію (надбудову)	+	+	+	+	+
Сталинська О. В., Коверга С. В., Гайдатов О. В.	під сталим розвитком промислового підприємства буде розумітися такий розвиток, який задовольняє інтереси власників підприємства, потреби поточного функціонування та розвитку виробництва, створюючи умови для довгострокового стабільного функціонування підприємства і сприяючи при цьому розвитку суспільства та мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище	+		+		+
Томпсон М.	стійкість (сталість) підприємства - це створення економічного доходу через інноваційні рішення, які сприяють соціальному добробуту та захисту навколишнього середовища	+		+		+
Шубравська О. В.	здатність економічних систем зберігати стабільне збалансоване зростання; при цьому збалансованість має стосуватися елементів економічної системи, а також проявлятися у взаємодії системи із своїми надсистемами (наприклад, макро- і мегарівнів) та з рештою систем, які з нею контактують, зокрема - екологічною і соціальною	+		+	+	+
Варченко О. М.	здатність господарюючого суб'єкта динамічно підтримувати пропорції в організації діяльності, орієнтованої на інноваційний розвиток; підвищувати соціальну та економічну ефективність; постійно нарощувати темпи розвитку, здійснюючи розширене відтворення, метою якого є забезпечення населення якісною продукцією, продовольчої безпеки держави без завдання шкоди навколишньому середовищу	+		+	+	+
Васильчук І. П.	це нова управлінська філософія, за якої будь-яке управлінське рішення ухвалюється з урахуванням і економічного, і екологічного, і соціального ефектів	+		+		+

Квятковська Л. А.	Сталий розвиток підприємства в поточному періоді слід розглядати як його здатність до здійснення економічної діяльності в кожен окремий момент часу в умовах невизначеності впливів зовнішнього середовища, які порушують нормальне функціонування і розвиток підприємства. Динамічний сталий розвиток підприємства характеризує вже сам процес розвитку підприємства, постійність і безперервність його змін в напрямку вдосконалення з метою переходу підприємства на якісно новий рівень діяльності. Відмінною особливістю динамічного сталого розвитку підприємства є те, що на кожному етапі розвитку відбувається "закріплення" якісних змін, поліпшень на основі циклічного відтворення постійної системи функцій підприємства, що складає зміст процесу його функціонування.	+	+			
В. Волошин, О. Горленко, В. Кухар	поліпшення якості життя населення (і середовища його життя), ренатуралізація природи і підвищення продуктивності суспільної праці			+		+
Б. Патон, Ю. Самойленко І. Заєць	процес побудови держави на основі узгодження і гармонізації соціальної, економічної та екологічної складових з метою задоволення потреб нинішніх і майбутніх поколінь	+		+		+
В. Ландик, С. Семенець, Т. Яхеева	забезпечення соціальної справедливості та сталого людського розвитку, формування доступною протягом усього життя для всіх громадян системи освіти, вільний доступ до інформації, створення якісної і доступної системи охорони здоров'я, перехід до економіко-екологічної моделі розвитку України, перехід до громадянського суспільства	+				+
Садеков А.	форма соціально-економічного розвитку суспільства на базі постіндустріальної моделі господарювання і з використанням механізмів еколого-економічного управління, що враховує інтереси нинішнього і майбутнього поколінь і спрямованого на досягнення високого рівня якості природного середовища проживання людини	+		+		+
Герман Далі, Джон Кобб	збереження капіталу, причому як створеного людиною, так і природного	+		+		
Осауленко О.	процес збалансованого економічного і соціального розвитку за умови дотримання екологічних критеріїв, відтворення природного середовища з урахуванням вимог нинішнього і майбутнього поколінь, в інтересах конкретної людини і людства в цілому	+		+	+	+
	Всього досліджено 44 поняття	32	$\frac{1}{4}$	31	14	34

Джерело: доповнено автором на основі [7, 8, 9, 10]

Здійснивши їх ґрунтовний аналіз, запропоную авторське розуміння поняття «сталий розвиток промислового підприємства».

Сталий розвиток промислового підприємства – керована форма соціально-економічного розвитку підприємства, яка базується на принципах соціальної відповідальності, дозволяє протидіяти негативним чинникам внутрішнього та зовнішнього середовища в умовах глобалізаційних та конвергенційних процесів завдяки ефективному використанню ресурсів та спрямована на підвищення якості життя.

Аналіз публікацій зарубіжних і вітчизняних авторів дефініцій поняття "сталий розвиток" дозволив виділити пріоритетні напрямки. Визначено, що сталий розвиток промислового підприємства визначається системою факторів: підвищення якості життя людей (як співробітників підприємства, так і жителів регіону, де воно розташовано) зі

збереженням навколишнього середовища. В економічному аспекті провідну роль сталого розвитку набуває фактор стабільних взаємозв'язків з ринковими контрагентами. Якщо зацікавлені сторони схвалюють дії підприємства, спрямовані на досягнення глобального сталого розвитку, то воно може розглядатися як потенційно стійке і конкурентоспроможне на ринку (за рахунок лояльності споживчих груп стейкхолдерів). Цього можливо досягти за рахунок використання інноваційних технологій. Одже, одним з індикаторів сталого розвитку промислового підприємства має бути показник, який дає змогу оцінити кількість та ефективність інноваційних процесів, що відбуваються на підприємстві. Цей показник має бути досліджено у часі, темпи його змін мають бути позитивними.

Висновки. Під стійким розвитком промислового підприємства слід розуміти відповідь, на що формуються глобальні ризики і виклики. Це нова управлінська філософія, яка передбачає переосмислення ролі підприємства в соціально-економічному розвитку, високий рівень відповідальності в економічній, екологічній та соціальній сферах; усвідомлення необхідності формування стратегій розвитку, адекватних вимогам соціально-орієнтованої інноваційної економіки. Діяльність промислового підприємства, орієнтовано на відтворення економічного, інтелектуального, людського і соціального капіталу, що мають стійкий характер.

Список використаних джерел:

1. Печчеи, А. Человеческие качества / А. Печчеи. — М. : Прогресс, 1985. — 302 с.
2. Программа по окружающей среде ООН (UNEP) [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.UNEP.org> - <http://www.un.org/russian/ga/unep/>
3. Stavins, R., Wagner, A., Wagner, G. *Interpreting Sustainability in Economic Terms: Dynamic Efficiency Plus Intergenerational Equity* / R. Stavins, A. Wagner, G. Wagner // *Economic Letters*. — 2003. — Vol. 79 (3). — P. 339–343.
4. Белоусов, К. Ю. Современный этап эволюции концепции устойчивого развития и формирование парадигмы корпоративной устойчивости / К. Ю. Белоусов // *Проблемы современной экономики*. — 2013. — No 1(45). — С. 47–50.
5. Брундланд Г. Наше спільне майбутнє: Міжнародна комісія з навколишнього середовища і розвитку / Г. Брундланд. — Оксфорд : Оксфорд Юніверсіті Пресс, 1987. — 125 с.
6. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Й. Шумпетер ; пер. з англ. В. С. Автономова. — М. : ЭКСМО, 2007. — 864 с.
7. Устойчивое развитие: теория, методология, практика : учебник / под ред. Л.Г. Мельника. — Сумы : ИТД “Университетская книга”, 2009. — 1216 с.
8. Кислова, Л. А. Историчні аспекти та концептуальні основи сталого розвитку / Л. А. Кислова // *Економічний аналіз : зб. наук. праць* — Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. — Том 18. — No 1. — С. 20-24.
9. Кузьміна О. С. Аналіз підходів до трактування поняття “сталій розвиток” / О. С. Кузьміна // *Вісник Хмельницького національного університету*, 2015. - No 5, Т. 1. — С. 13-21
10. Ярмоленко Ю. О. Генезис понятия «сталій розвиток» та прояви концепції у сучасних умовах / Ю. О. Ярмоленко // [Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України](#). - 2015. - № 3-4. - С. 103-108.

References (BSI):

1. Pechchey, A. (1985). *Chelovecheskiye kachestva* / A. Pechchey. — M. : Proghress. [in Russian].
2. Proghramma po okruzhajushhey srede OON (UNEP) [Elektronnyy resurs]. — Rezhym dostupa: <http://www.UNEP.org> - <http://www.un.org/russian/ga/unep/>
3. Stavins, R., Wagner, A., Wagner, G. (2003). *Interpreting Sustainability in Economic Terms: Dynamic Efficiency Plus Intergenerational Equity* / R. Stavins, A. Wagner, G. Wagner // *Economic Letters*. - Vol. 79 (3).
4. Belousov, K. Yu. (2013) *Sovremennyy etap evolyutsii kontseptsii ustoychivogo razvitiya i formirovanie paradigmy korporativnoy ustoychivosti* / K. Yu. Belousov // *Problemy sovremennoy ekonomiki*. No 1(45). [in Russian].
5. Brundland Gh. *Nashe spiljne maybutnje: Mizhнародna komisija z navkolyshnjogho seredovyshha i rozvytku* / Gh. Brundland. — Oksford : Oksford Juniversiti Press, 1987. — 125 s.
6. Shumpeter Y. (2007) *Teoryja ekonomycheskogho razvytyja. Kapytalyzm, sotsyalyzm y demokratsiya* / Y. Shumpeter ; per. z angl. V. S. Avtonomova. — M. : ЭКСМО. [in Russian].

7. Melnik, L.H., (2009) *Ustoychivoe razvytye: teoryja, metodologhyja, praktyka : uchebnyk / pod red. L.H. Meljnyka*. – Sumy : YTD “Unyversytetskaja knygha. [in Russian].
8. Kyslova, L. A. (2014) *Istorychni aspekty ta konceptualjni osnovy stalogho rozvytku / L. A. Kyslova // Ekonomichnyy analiz : zb. nauk. pracj – Ternopilj : Vydavnycho-polighrafichnyy centr Ternopiljskogho nacionalnogho ekonomichnogho universytetu “Ekonomichna dumka”,. – Tom 18. – No 1. [in Ukrainian].*
9. Kuzjmina O. S. (2015) *Analiz pidkhodiv do traktuvannja ponjattja “stalij rozvytok” / O. S. Kuzjmina // Visnyk Khmeljnyckogho nacionalnogho universytetu., - No 5, T. 1. [in Ukrainian].*
10. Jarmolenko Ju. O. (2015) *Ghenezys ponjattja «stalij rozvytok» ta projavy koncepcii u suchasnykh umovakh / Ju. O. Jarmolenko // Visnyk Akademiji pracj i socialnykh vidnosyn Federaciji profspilok Ukrajinjy. - No 3-4. [in Ukrainian].*

Keywords: *evolution; the concept of sustainable development; sustainable development of an industrial enterprise.*

Ключові слова: *еволюція; концепція сталого розвитку; сталий розвиток промислового підприємства.*

Ключевые слова: *эволюция; концепция устойчивого развитие; устойчивое развитие промышленного предприятия.*

Рецензент: *Гончар В. В., завідувач кафедри маркетингу та бізнес - адміністрування, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», д. е. н., доцент.*

Перевірено на плагіат системою: <https://corp.unicheck.com/library/viewer/report/2363500>